

JÄSENTIEDOTE 1/2015

Yleistä

Takana on nyt neljä ja puoli vuotta vesienhoitoyhdistyksen toimintaa. Yhdistyksen jäsenmäärä on vakiintunut noin sataan. Päättävä vuosi oli vesienhoidon kannalta ehkä merkittävin. Yhdistyksen ”lippulaiva”, Kalamäen kosteikko, saatiin valmiiksi, hoitokalastus tuotti erinomaisen pyyntituloksen ja yhdistyksen talous koheni. Talkooväsymystä tosin alkaa esiintyä ja työpanos keskittyy yhä harvemmillä harteille. Tulos ei toistaiseksi ole kuitenkaan tästä syystä heikentynyt. Yhdistyksellä on nyt käytössä yhdeksän vesienhoitorakennetta eri puolilla valuma-aluetta. Lisää tietoa löytyy osoitteesta www.kiiminginjaalinvedet.net.

Kalamäen kosteikko

Kalamäen kosteikon suunnitelma kehitettiin hallituksen istunnoissa alkuvuoden aikana. Suunnittelussa hyödynnettiin siihen mennessä saadut kokemukset, erityisesti se, että veden mukana kulkeutuva kiintoaine pysähtyy patoihin, mutta alun perin ajateltu lietteen laskeutus pintavalutusalueille ei lähimainkaan riitä ongelman poistamiseen. Siksi Kalamäkeen suunniteltiin erityinen lietteenpoistojärjestelmä.

Pääosa kosteikkotöistä tehtiin talvella. Pääpato muotoiltiin ja verhoiltiin ja kaivualueet viimeisteltiin syksyllä, minkä jälkeen kosteikko otettiin käyttöön.

Lietteenkeruallas on tyhjennetty vasta kerran pumppaamalla. Järjestelmän toimivuudesta ei vielä voida tehdä luotettavia päätelmiä. Se tiedetään, että lietettä altaaseen kertyy ja että ilmiö on massiivinen. Yhdistyksellä on oma polttomoottorikäyttöinen lietepumppu.

Kalamäen kosteikko on erittäin monipuolinen syvänteiden, matalikkojen ja pintavalutuksen yhdistelmä, jossa virtauksia hallitaan erilaisilla padoilla. Maisemallisesti kohteesta muodostuu mielenkiintoinen, kunhan kaivualueet viheriöityvät ja eliöstö sen myötä lisääntyy.

Kosteikon rahoitus on saatu Suomen metsäkeskukselta. Hankkeeseen on käytetty talkootyötä noin 500 tuntia.

Hoitokalastus

Hoitokalastus on ns. ravintoketjukurannostusta, jonka tavoitteena on saada järven vesiliöstö tasapainoiseksi. Erityisesti limalevän ja sinilevän kurissapitämisen hypoteesi on saada järveen lisää eläinplanktonia, joka on levien luontainen vihollinen. Eläinplankton puolestaan voi lisääntyä, kun planktonia syöviä kaloja, kuten särkiä, vähennetään ja kalaravintoa syövät petokalat (ahven ja hauki) lisääntyvät. Tämän vuoksi särkiä kalastetaan mahdollisimman tehokkaasti. Särkien kiusallinen ominaisuus on myös järven pohjan pöyhiminen, jolloin sinne laskeutuneet ravinteet palaavat uudelleen vesikiertoon ja lisäävät rehevyyttä.

Ammattikalastajien mukaan Jäälinjärvestä on vaeltava kutusärkikanta, joka nousee merestä. Pääosa särkisaaliista onkin pyydetty Jäälinojan niskalta kutunousun aikana. Viime kesän särkisaalis oli ennätysellinen: 1346 kiloa. Hoitokalastukseen käytettiin 124 talkootuntia. Pyynnissä käytettiin kahta rysää. Kalustoa täydennettiin hankkimalla pieni paunetti, joka otetaan käyttöön tulevana keväänä. Yhdistys on aiemmin hankkinut hoitokalastukseen soveltuvan veneen.

Kunnostuksen vaikuttavuus

Yhdistys on seurannut Jäälinjärveen tulevan ja sieltä lähtevän veden laatua vesianalyysillä koko toimintansa ajan. Kahtena viimeisimpänä kesänä on tutkittu myös yksittäisten rakenteiden vaikuttavuutta. Jotkut havainnot ovat aika selvät.

Korteojan kosteikko vähentää selvästi ravinteita. Erityisesti vähenevät typen liukoiset osat: ammoniumtyppi poistuu lähes kokonaan, ja nitraatti – nitriittitypen pitoisuudet pienenevät jopa kolmanteen osaan. Myös liukoisen fosforin pitoisuus näyttää pienenevän.

Kalamäen kosteikko oli vielä viime kesänä vajaakäytössä eikä kasvillisuutta ollut kehittynyt. Sielläkin typen liukoiset fraktiot pienenevät, mutta fosforipitoisuus ei muuttunut.

Kiintoainetta jäi Kalamäen kosteikkoon runsaasti, karkean arvion mukaan jopa 20 tonnia kuiva-aineena mitattuna. Jäälinjärveen päätyi silti kiintoainetta noin 50 tonnia. Viime kesän perusteella ei voida kuitenkaan tehdä juuri mitään päätelmiä, sillä vesistöissä vallitsi tulva koko kesän lukuun ottamatta elokuuta. Kun normaali kesänä Jäälinjärveen tulee kesäkuun alun ja syyskuun lopun välisenä aikana vettä 1,5 – 2,5 milj. kuutiometriä, viime kesänä vettä tuli yli 8 milj. kuutiometriä. Vesienhoitorakenteiden mitoitusvirtaama ylittyi siis runsaasti ja lähes jatkuvasti.

Vesienhoitorakenteiden vakiintuminen vaatii erityisesti kasvillisuuden kehittymistä ja kestää aikansa. Lähivuosina nähdään, millä tavalla tehty työ vaikuttaa Jäälinjärven tilaan.

Jäälinjärven kalastorakennetta tutkitaan koeverkkokalastuksella muutaman vuoden välein. Vuoden 2014 kalastustutkimuksessa havaittiin särkikalojen pienpoikasten vähentyneen merkittävästi. Tämä viittaa rakennemuutokseen, joka toivottavasti vahvistuu seuraavassa tutkimuksessa. Kalastajilta toivotaan havaintoja erityisesti saalisahventen koon kehittymisestä. Havainnoista voi kertoa suoraan yhdistyksen toimijoille tai antamalla palautetta nettisivujen kautta (www.kiiminginjaalinvedet.net).

Talous koheni

Yhdistys on saanut hyvin rahoitusta toimintaansa. Erityisesti Metsäkeskuksen rahoituspanos on ollut mittava ja käyttöehdoiltaan hyvin joustava. EAKR-hankeena toteutettu Vesienhoidon käsikirja (www.vesienhoidonkasikirja.fi) oli hyvin myönteinen yhdistyksen talouden kannalta. Myös ELY-keskus on rahoittanut toimintaa. Omarahoitusosuuksien kannalta ratkaisevan tärkeä on ollut K-Supermarket Jäälän panos. Päättyvän vuoden talkoopanos on noin 1100 tuntia.

Yhdistyksen toiminta kiinnosti

Yhdistys on ollut paljon julkisuudessa, mikä on osaltaan vaikuttanut rahoituksen saatavuuteen. Vierailuja on ollut useita alkaen koululaisista ja päätyn alan ammattilaisiin. Tiedusteluja tulee eri puolilta Suomea. Valtakunnallisilla vesistökuunnostuspäivillä Vesienhoidon käsikirja sai osakseen paljon kiinnostusta. Koska kirja on saatavana vain nettiversiona, Suomen ympäristökeskus valmisteleekin kirjan painamista yhteistyössä yhdistyksen kanssa.

Yhdistyksen nettisivuilta on vuodesta 2011 alkaen avattu yli 25 000 näyttöä, ja kävijöitä on ollut yli 6000. K-Supermarkettiin on avattu yhdistyksen esittelypiste, joka täydentyy kohta yhdistyksen toiminnasta kertovalla videolla.

Toiminta jatkuu

Alkavan vuoden ohjelmassa on mm. lietteenpoistojärjestelmän rakentaminen Kokkoajan haaraan. Koska sielläkin joudutaan työskentelemään pehmeiköllä, riskinä on maaperän huono kantavuus, jos kunnan pakkasia ei tule. Sama riski koskee puuston poistamista vettyviltä alueilta. Jos hakkuita ei voida tehdä koneellisesti, talkootyö on silloin käytännössä ainoa mahdollisuus. Hoitokalastus ja vesistötarkkailu jatkuvat tähänastisella tavalla. Kaksi mielenkiintoista tutkimushanketta on vireillä.

Kiimingin – Jäälän vesienhoitoyhdistys toivottaa jäsenilleen
hyvää ja rauhallista joulua ja kaikkea hyvää alkavalle vuodelle

Arontie Kari